

פא:

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
גרי מצוה

הוא א כ מיי פיד מהל' שמירת הלכה נ סתם פשוט
 פט:
 ג ד תמי פ"ב סג
 הלכה ח סתם סג
 טושי"ט ח"מ פ"י לאה סתף
 ח:
 ה מ"י פ"ג מהלכות
 טק מיון הלכה י"ד
 ועין בהשגות ובמ"מ וי"ו
 סג הלכה ה סתם פשוט סג
 טושי"ט ח"מ פ"י לאה סתף
 ה ועין בהג"ה ופ"י סג
 פה ר טושי"ט פ"ג לאה
 טושי"ט סג פ"י לאה
 טושי"ט כ בהג"ה:
 פה ז מ"י פ"י מהלכות
 שמירת הלכה א וע"י
 בהשגות ומגיד השנה
 סתם פשוט טושי"ט ח"מ
 פ"י עט סתף כ:

לעני רש"י

מוסף רש"י

מה לי לשקר במקום
 ערובי: דלמן סהדי דכל
 שעתא חילת מילי בחובות
 כז ובבביות לז: ישיבע
 ויטול מעותיו: ישיבע
 שאכל ויטול את חובו
 (שבתות מג):

דבר"י הבל אבר המשכון אברו מעותיו. פירוש לכן מודה רבי אליעזר משום דהוי שלא בשעת הלואה וקני משכון ושטר נדקט לאו דוקא אלא לומר דליירי שלא בשעת הלואה ושטר מתקמח לא לקח משכון בשעת הלואה [עד אחרי כן אכל רישא דפליגי היינו בשעת הלואה ולמאי דמוקי לה דפליגי בדרכי יתקח היה סבור דרבי יתקח איירי אף בשעת הלואה ורבי אליעזר פליג עליה כהא אכל כפיפא דליירי שלא בשעת הלואה מודה דקני דעיקר קרא דולך מהיה נדקה איירי שלא בשעת הלואה ועל פ"ה דפי' שניה שנועת הדיינים (שנועות ד' מה. ופס ד"ה מאי) דמשום שטר מודה ר' אליעזר כפיפא דכיון דיש שטר לשם משכון קבל ולא לזכרון דברים נעלמא כמו נרישא תימנה ודאי כרישא לא נקט משכון אלא לזכרון דברים נעלמא משום דליכא שטרא א"כ אמאי לא יהיה משמט אפילו שיה המשכון כנגד מעותיו כדמשמע בהבב (ועיל מה). דהיכא דלא נקט אלא לזכרון דברים שיה נעלמא דמשמט והתם משמט דלם צוה משכון כנגד מעותיו לכ"ע אינו משמט ועוד אמאי קאמר (ה) מתניין ממורחא דלא כרבי אליעזר לוקמה בשטר דמורה ר' אליעזר אלא ש"מ דלף ר' אליעזר אינו מודה אלא שלא בשעת הלואה ומיהו יש לתרץ דהלוהו על המשכון משמע בלא שטר ועוד דאי מתני' מיירי בשטר לא היה פליג ר' יהודה דלמר הלוהו מעות שומר חנם דלא יחלוק רבי אליעזר ורבי עקיבא ובה"ג דרב יהודאי גאון נמי משמע דפיפא דהלוהו בשטר איירי שלא בשעת הלואה דמוקי הא דלמר רבי יתקח דכ"ה קונה משכון היינו דוקא שלא בשעת הלואה אכל בשעת הלואה לא קני היינו דוקא בשטר דכיון דליכא שטרא לא סמין אמשכון אלא אשטרא אכל בלא שטר אפילו בשעת הלואה קני והו שומר שטר ושלא בשעת הלואה הו שומר שטר אש"ג דליכא שטרא דודאי אמשכון סמין וא"כ סיפא דהלוהו בשטר איירי שלא בשעת הלואה דבשעת הלואה לא אינד מעותיו דאשטר סמין ומה שר"ל דהיכא דליכא שטר קני אפילו בשעת הלואה לא מטעם דר' יתקח א דקרא לא איירי אלא שלא בשעת הלואה אלא קני מדמשאל וסברי דהלכה כשמואל ואין הלכה כרב יוסף:

עד דאפא אגני. בלא פשיעה ומייבנהו משום גניבה דשומר סכר: סדינא. של פשתן ואין מים מכדיין אותו כל כו' סריבלא. גלופקרא שקרוין קו"ץ והוא של צמר והרבה מים נבלעין בו ומכדיין אותו לפיכך פטע הסריבלא שבעת השאלה היה המשאל כמלאכתו של שולל ושלא סריבלא על חמורו ומעביר עליו על אמת המים: במקום עדים. דלמן סדינא שאין אותו הדך בלא מים: הנה לפניך אינו לא שומר חנם כו'. כיון דלמר ליה לפניך מיכ ונטר לך קא"ל: לימא. הוהי סתמא מנאי היא: אם הכנים כרשות. משנה היא בפרק שור שנגח את הפרה (ב"ק ד' מו). נקדק שהכנים קדירותיו ושגרו שורו של בעל הבית או הכנים שורו ונגמו שורו של בעל הבית או שהכנים פירותיו ואכלתן בהמתו: בעל חצר חייב. בנזק דכי אמר ליה עול עול ואנטר לך קאמר ליה וה"ה הנה סתמא כשוק: רבי אומר בעולן אינו חייב. דעול ומיכ ונטר לך קאמר ליה וה"ה להנה סתמא כשוק: דכס נטורי היא. שאין אדם מכניס דבר לתוכה אלא להסתמר בה דלמן טורח בשמירתה: עול דאינער לך קאמר ליה. שאין שמירה קשה עליו: דאי לאוסיבוי רשופא כפי למישקל מיניה. נתמיה: ישיבע. שלא פטע דשומר חנם הוא עליו דלמן אדם טועל משכניו לגוביינא אלא להיות נטות במעותיו שלא יוכל לנפול ולעולם שומר חנם הוא עליו שאם אכז יגבה ממקום אחר: אכל הלוהו אלף וזו בשטר והניח לו משכון עליהם דכרי הכל אכדו מעותיו. דהא משכון ודאי לגוביינא שקל לגבות הימנה דפסח שטר יש בו שעבוד קרקעות ויש לו מהיכן לגבות ונכוח הוא וגם לכפוד אינו יכול דהא קאי שטרא הלך לאו לזכרון דברים נקטיה: לאן משכנו בשעת הלואה. קאמר ר' אליעזר שומר חנם ומתני' כשמשכנו שלא בשעת הלואהו אלא לאחר זמן כשמכנו מעותיו ככ"ד ולא שילם ומשכנו על פי בית דין דההוא ודאי לגוביינא שקליה: על

עד דאתא אגניב אתו לקמיה דרב פפא חייבינהו אמרו ליה רבנן לרב פפא הא שמירה בבעלים היא אכסיף לסוף איגלאי מילתא דההיא שעתא שכרא הוה שתי הגהו בי תרי דהוו קא מסגו באורחא חד אריך וחד גוצא אריכא רכיב חמרא והוה ליה סדינא גוצא מוכסי סריבלא וקא מסגי בכרעיה כי ממו לנהרא שקליה לסריבליה ואותביה עילויה חמרא ושקליה לסדיניה דההוא ואיכסי ביה שטפיה מיא לסדיניה אתא לקמיה דרבא חייביה אמרו ליה רבנן לרבא אמאי שאלה בבעלים היא אכסיף לסוף איגלאי מילתא דבלא דעתיה שקליה ובלא דעתיה אותביה ה"ה והוא גברא דאונר ליה חמרא לחבריה אמר ליה חזי לא תיוול באורחא דנהר פקוד דאיכא מיא זיל באורחא דנרש דליכא מיא אויל באורחא דנהר פקוד ומיה חמרא כי אתא אמר אין באורחא דנהר פקוד אויל ומיהו ליכא מיא א"ל יורכא מה ליה לישקר אי בעי אמר ליה אנה באורחא דנרש אויל אמר ליה אביי ימה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן: שמור לי ואמר לו הנה לפני שומר חנם: אמר רב הונא יאמר לו הנה לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר איבעיא להו הנה סתמא מאי ת"ש שמור לי ואמר לו הנה לפני שומר חנם יהא סתמא ולא כלום אדרבה מדאמר רב הונא הנה לפניך הוא דאינו לא שומר חנם ולא שומר שכר הא סתמא ש"ה הוא א"מיהא ליכא למשמע מינה לימא כתנאי א"ם הכנים ברשות בעל חצר חייב רבי אומר ה"כולם אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור ממאי דלמא עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בחצר דבת נטורי היא וכי קאמר ליה עייל עייל דאינער לך קאמר ליה אבל הכא שוקא לאו בר נטורי הוא אנה ותבי נטר לך קאמר ליה אי נמי עד כאן לא קאמר רבי התם אלא יבחרו דלעיולי רשותא קא בעי למשקל לעיולי תיב ונטר לך קאמר ליה אבל הכא הנה ונטר לך קאמר ליה אי לאותבה רשותא בעי למשקל מיניה: הלוהו על המשכון שומר שכר: לימא מתניתין דלא כר' אליעזר דתניא המלוה את חבריו על המשכון ואבר המשכון ישבע ויטול מעותיו דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר יכול לומר לו כלום הלוייתי אלא על המשכון אבר המשכון אברו מעותין אבל הלוהו אלף וזו בשטר והניח לו משכון עליהם ד"ה אבר המשכון אברו מעותיו אפילו תימא רבי אליעזר ולא קשיא כאן שמשכנו בשעת הלואתו כאן שמשכנו שלא בשעת הלואתו והא אידי ואידי הלוהו

על המשכון אינו משמט משום דקני ליה מדר' יתקח והא לא קאמר רבי יתקח אלא שלא בשעת הלואה ועל המשכון משמע דאפילו בשעת הלואה אינו משמט ויש לומר דכיון שלא בשעת הלואה נמי דליכא קנין אלא שעבוד אלים שעבודיה ליחשב ולא של אחיך בידך וכן בפרק כל שעה (פסחים ד' לא; ופס ד"ה דר"י) גבי ישראל שהלוה לנכרי על חמצו עובר עליו משום דרבי יתקח כדלמרינן התם נמי כיון דשלא בשעת הלואה קני אהני שעבודיה בשעת הלואה ליחשב ככל ישראל וכן נכרי שהלוה לישראל על חמצו אי לאו דנכרי מיישראל לא קני לא היה נאסר אף משכנו בשעת הלואהו דלא קני כיון דשלא בשעת הלואה הוה קני בשעת הלואה נמי הוה אלים שעבודיה דנכרי שלא יטורן לנכרו ואף על גב דהו דישראל וקרינא ביה שלך מ"מ מדאפקיה קרא מלא ימלא לא מחייב אלא כשמצו לו לנמרי וכיון דאליים שעבודיה דנכרי לא חשיב מצו והכי נמי אמרינן בפרק קמח דפסחים ד' ו. ופס ד"ה יתד) יחד לו בית אין זקוק לנכר אש"ג דחשיב לנמרי ככל ישראל כיון דקבל אחריות מ"מ כיון דיחד לו בית אינו מצו אלנו: יומא

(א) תביתו מ: כבודו לו.
 (ב) ז"ל רבה וכן הוא כר"ף
 וע"י נספר ח"מ, (ג) וקדושין
 סד: וע"י, (ד) וכריתות סה.
 טו"ג, (ה) ב"ק מו: טע:
 כלה מ, (ו) שנוטת מג,
 ז"ל הנה.
 הגהות הב"ח
 (א) תוב' ד"ה דברי וי"ו
 אמאי קאמר מחזורות
 סתמי' דלא:
 הגהות מורה"ב
 רנשבורג
 [א] תוב' ד"ה דברי הכל
 וכו' עד לנסוף דקרא לא
 איירי אלא שלא בשעת
 הלואה אלא קני משמואל
 וסברי דהלכה כשמואל ואין
 הלכה כרב יוסף. מן
 מינה משמואל עד גמירא
 נחלק ג"כ מדרב יוסף
 וסברי דהלכה כרב יוסף
 ואין הלכה כשמואל כ"ל
 ולהדיא פסק בה"ג בב"ק
 פה ע"ה כרב יוסף וכ"כ
 חו"ס' לפיכך פט ע"ה ובב"ק
 ג"ו פ"י כ"ס כ"ג דהלכה
 כרב יוסף וגם סתם חו"ס'
 כשנוטת מג פ"ב כ"ס
 כ"ג דאין הלכה כשמואל
 וכן הוא בהג"ה בה"ל
 שנוטה דף קף ע"ה דלימא
 למשמואל גם הא דר' יתקח
 דמתיי חו"ס' הלא כ"ס
 כ"ג דהוה חו"ס' כ"ג
 קף ע"ה: